

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja 8 krat letno. - Uredništvo in upravljanje je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Freljh.

Štev. 1.

Ljubljana, 21. januarja 1937

Leto XVII.

Članarina za ljubljanske hišne posestnike

Danes smo priložili ljubljanskim hišnim posestnikom položnice ter prosimo, da nemudoma pošljejo članarino za l. 1937., ki znaša pri hišah do letne najemnine 5000 Din 30 Din; do letnih 10.000 Din 40 Din; do letnih 20.000 Din 60 Din; do letnih 30.000 Din 80 Din; do letnih 40.000 Din 120 Din; do letnih 50.000 Din 200 Din.

V tem znesku je zapopadena za ljubljanske člane tudi naročnina za »Moj dom«, ki nas mnogo stane.

Razen našega glasila »Moj dom« ima še vsak društveni član naslednje ugodnosti: Brezplačne popolnoma zanesljive informacije v vseh davčnih, najemniških, kakor tudi v vseh drugih zadevah glede hišne posesti. Brezplačne intervencije pri raznih oblastvih, uradih in korporacijah. Brezplačno napravo raznih davčnih prijav, pritožb, vlog in prošenj na razne urade. Brezplačno oddajo stanovanj. Brezplačna pojasnila glede prodaje ali nakupa realitet in končno sklepanje o vsakem umestnem predlogu posameznih društvenih članov in tozadevno posredovanje pri pristojnih faktorjih. Iz predstoječega naj blagovoli razvideti vsak član, da nudi naša organizacija toliko ugodnosti kot nobeno drugo društvo in da je to ena najpotrebnejših organizacij, zato vredna, da jo vsak član podpira po svojih močeh.

Naročnina

Naročnikom »Moje doma« smo danes priložili položnice ter prosimo, da nam takoj nakažejo naročnino za leto 1937. v znesku 20 Din. To je tako nizek znesek, da ga lahko utрпи prav vsak posestnik in posestnica vsled česar upamo, da nam ne bo nihče vrnil »Moje doma«, ker bi s tem škodoval samemu sebi. »Moj dom« bo prinašal toliko poučnega, zlasti o davčnih zadevah, da ga mora vsak posestnik v lastnem interesu obdržati ali pa na novo naročiti. Dolžnost posestnikov bi bila, da bi pridobivali nove naročnike.

V tej naročnini so zapopadene tudi vse brezplačne informacije in intervencije. Brezplačno napravimo tudi vse prošnje in pritožbe na razne urade, zaradi česar bo to malenkostno naročnino za svoj najvažnejši in najpotrebnejši list »Moj dom« zmoget vendar vsak posestnik in ga radevolje obdržal.

Naš odgovor na napade na zborovanju novega društva

Prav nič bi se ne zmenili za zadnje zborovanje društva posestnikov novih hiš, če ne bi bil kritikoval in omalovaževal njih predsednik delo našega društva. Povod temu neokusnemu napadu mu je baje dal naš uvodni članek v zadnjem »Mojem domu«. Tam pa smo samo apelirali na razsodnost ljubljanskih hišnih posestnikov in jih opozarjali na potrebo skupnega, enotnega dela, če hočemo sploh še doseči uspehe. Dobro pa je napravil njih predsednik s pozivom naj naš članek vsak posestnik temeljito prebere in to ne samo enkrat, ampak tudi dvakrat ali celo trikrat. To pa je res potrebno. Če bi ga kateri posestnik pri prvem branju pravilno ne tolmačil in se ne odločil za skupno organizacijo, ga bo po dva ali trikratnem čitanju gotovo dovedlo do razsodnosti.

Na zadnjem zborovanju novega društva je bilo tudi mnogo naših članov in ti so se takoj prepričali, da niso za en dinar, ki so ga plačali pri vstopu, slišali prav nič novega in da so vse točke njihovega programa vzete iz naših neštetihih resolucij, predstavk i. t. d. Njih program ne obsega niti ene nove točke, za katero bi se ne bilo bavilo že naše društvo, pač pa je naša organizacija delovala še v mnogih drugih vprašanjih, katera so se z našim delom rešila tudi v korist posestnikov novih hiš, torej tudi članom novega društva. Ker so pa bili na zborovanju tudi nekateri, ki našega dela ne poznajo smo primorani, da danes, če tudi neradi naštejemo vsaj najvažnejše naše uspehe.

Predsednik pa je prav neokusno in neprimerno imenoval Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani »Frelihovo društvo«, kakor je to poročal ponedeljski »Slovenec«. Proti temu odločno protestiramo, ker naše društvo ima še vedno skoraj 2000 članov in temu društvu slučajno predseduje že 20. leto naš predsednik Freljh. Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani so po potresu ustanovili najodličnejši in gospodarsko javno delujoči ljubljanski meščani in s tem preskrbeli, da se bo vedno imenovalo Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. Mi bi lahko stran obrnili in bi novo društvo z neznatnim številom članov imenovali Kosovo društvo, čemur pa bi ugovarjali, kakor nam je dobro znano tudi njihovi člani. Če pa je slučajno kak minister vprašal v Beogradu deputacijo novega društva, če so od g. Freljha, je s tem samo pokazal, kako dobro pozna njegovo delo, kar je že tudi večkrat priznal. Nekateri zborovalci pa so hoteli to tako razumeti, da bi jih ne bil sprejel, če bi bili poslani od našega predsednika. To pa je le slabo tolmačenje govornikovih besed.

Kakor je poročal ponedeljski »Slovenec« je imel predsednik Kos polemičen govor, v katerem je ostro obračunal s Frelihovim društvom hišnih posestnikov ter zatrjeval, da je edini uspeh tega društva le ta, da je pred šestimi leti general Živkovič imenoval predsednika Freljha za ljubljanskega občinskega svetnika. Ker si ne moremo misliti, da bi bil predsednik to faktično trdil, pričakujemo, da bo ponedeljskemu »Slovencu« poslal tozadevni popravek ali pojasnilo. Za to imenovanje se ni nihče potegoval, najmanj pa predsednik Freljh sam, ki je bil imenovan v občinski svet skupno s predsednikom Čačkovcem v Zagrebu. General Živkovič je namreč uvidel veliko potrebo zastopnikov močnih organizacij v občinski upravi in izrekel, da bo ugodil vsaki upravičeni želji, če bo to sklenila v dotičnem mestu večina hišnih posestnikov. To seveda ne bi bilo vseč novemu društvu. Naj omenimo prav v kratkem glavne uspehe Frelihovega delovanja v občinskem svetu ljubljanskem. Že ko je bil naš predsednik v občinskem svetu l. 1920. in 1921. se mu je posrečilo na njegov predlog znižati vodarino, gostasčino in kanalsko pristojbino za nove hiše na polovico od teh pristojbin, ki so znašale za stare hiše. Takrat je bil namreč velik razloček med najemninami v starih in novih hišah. Če bi ne bilo Frelihovega predloga, bi najbrž posestniki novih hiš plačevali isto, kakor posestniki starih hiš, ker takega razločka drugod ne poznajo. V zahvalo zato se sedaj našega predsednika napada. Ko je prišel ponovno v občinski svet, je znašala za leto 1931. za stare hiše vodarina 9%, gostasčina 6%, vodarina za obratovališča v novih hišah 7%, občinska doklada na državne neposredne davke pa 60%. Ker mu v prvem letu ni bilo mogoče doseči znižanja teh doklad in naklad, je gladko glasoval proti proračunu za l. 1931. V letu 1932. pa se mu je posrečilo vodarino znižati na 7%, gostasčino na 4%, občinsko doklado na direktne davke pa na 50%. Zato je z mirno vestjo glasoval za proračun. Za l. 1934. se je z največjim trdom in prizadevanjem znižalo vodarino na 6.5%, gostasčino na 3.5%. Tudi v tem letu ni imel povoda glasovati proti proračunu. Za l. 1935. se mu je posrečilo obdržati naklade iz prejšnjih let, občinska doklada na neposredne davke pa se je znižala celo na 45%. To vse je pa šlo s prav veliko težavo in le, ker je predsednik odločno vztrajal na teh postavkah z grožnjo, da ne bo glasoval za proračun, če bi se postavke hotele povišati. Vodarino in gostasčino za nove hiše pa se mu je v vseh letih posrečilo obdržati na prejšnji stopnji le z največjim napo-

rom. Našemu predsedniku se je od sedanjih občinskih uprave celo očitalo, da je preveč forsiral in dosegel preveliko znižanje občinskih doklad. Mislimo, da ni nobenega posestnika v Ljubljani, ki bi ne bil zadovoljen s tem znižanjem.

Nadalje se mu je posrečilo odpraviti davščino na nezazidane parcele in pa kulu, ki ga imajo skoraj vse druge občine in ga morajo plačevati tudi posestniki novih hiš. To bodo potrdili posestniki z Viča, Šiške i. t. d.

Nešteto pa je bilo predlogov našega predsednika v občinskem svetu glede cestne razsvetljave, posipanja cest i. t. d. Izposloval je napravo luči in ureditev cest naselbini, ki sedaj najbolj nastopa proti našemu društvu. Če bi hoteli vse te predloge samo omeniti v »Mojem domu«, bi ti napolnili že eno številko »Mojega doma«. Da pa je mogel predsednik doseči uspehe, je moral dobiti zato večino in bi bilo smešno, če bi nastopal samo s kritiko, ker njegovi predlogi bi bili tako gladko odklonjeni. Ne moremo pomagati, če predsedniku novega društva tako postopanje ni bilo po godu in ga je neopravičeno hotel napadati na naših občnih zborih. Kakšen uspeh imajo posestniki novih hiš sedaj, ko našega predsednika ni več v občinskem svetu, to čutijo sami najbolj s plačilnimi nalogi.

Da ni novo društvo oziroma njihov predsednik dosegel odpravo gostiščine za nove hiše, je jasno povedal bivši predsednik g. Lužar v »Slovencu«, ki pravi, da se je odpis izvršil na podlagi drugih okoliščin. Priporočamo, da vsakdo prebere dotično pojasnilo v »Slovencu« z dne 15. januarja t. l.

Prav zelo neokusna pa je bila predsednikova trditev, ko je primerjal občinske naklade v Mariboru, da bi rad videl naš predsednik tudi v Ljubljani take naklade. Res ne vemo, kako bi imenovali to, ker to ne more biti niti dovtip.

Kar se tiče delovanja našega društva v drugih vprašanjih, kakor odprave stanovanjske zaščite in znižanja državne zgradarine, bomo prav v kratkem poudarjali najvažnejše uspehe. Stanovanjska zaščita se je likvidirala od leta do leta in je naše društvo stavilo vsakokrat tako utemeljene predloge, da jih je ministrstvo socialne politike skoro vse osvojilo. Pri vseh teh intervencijah je bil navzoč naš predsednik in marsikdaj se je njemu samemu posrečilo prepričati gospoda ministra, kako upravičena je njegova zahteva. Velikokrat je naš predsednik tudi sam interveniral pri referentih ali ministrih in je precej njegovih uspehov, kar so priznali tudi posestniki v Zagrebu, ko so ga za te zasluge imenovali za častnega člana. Pa tudi drugod so mu priznavali njegove uspehe in taktiko, katere se je vedno posluževal.

Ko je za Ljubljano znašal v letu 1925. državni najemninski davek z državnimi pribitki 63.08%, z avtonomnimi dokladami pa 70.08%, vrh tega pa še v Ljubljani 10% gostiščino in 12% vodarino, tedaj skupaj prav skoro vso najemnino, kolikor jo je prejemal hišni lastnik, so tozadevno intervenirali razni slovenski poslanci, a se jim ni posrečilo doseči znižanja. Naš predsednik sam je obiskal takratnega generalnega direktorja davkov, sedanjega g. ministra dr. Letica, katerega se mu je posre-

čilo pregovoriti, da je v Ljubljani znižal zgradarino z državnimi dokladami na isto stopnjo, kakor je znašala v Sloveniji v vseh ostalih krajih, tedaj skupaj 41.76%. Ko se je obravnavala davčna reforma v narodni skupščini, so bili prvotno popolnoma drugačni predlogi in višja davčna stopnja in je bila prvotno predlagana s 30% in kasneje s 25%, a smo jo spravili končno na 12%, kar pomeni veliko znižanje tudi za posestnike novih hiš, ker bodo končno vsi prišli pod celo zgradarino. Davčne olajšave za pritlične hiše se je hotelo prvotno dovoliti za 5 let, za enonadstropne hiše pa za 10 let. Takrat smo obiskali okrog 200 narodnih poslancev, kateri so končno uvideli naše upravičene zahteve. Če bi ne bilo našega dela in intervencij, bi ne bila davčna reforma sprejeta v taki obliki, ki je pomnila izdatno znižanje prejšnje zgradarine.

Od 1. aprila 1930 je bila uvedena za našo banovino nova davščina na najemnine, ki so dosegle ali prekoračile zlato pariteto. Pravilnik o tej davščini je bil že odobren in podpisan, a našemu predsedniku se je pri takratnem finančnem ministru g. dr. Švrljugu posrečilo prepričati ga, kako neupravičena je taka davščina, kako bi ovirala vsako stavbno delo in minister je takoj ustavil dotični pravilnik, ki ni prišel do izvršitve. Če bi ne bilo takrat naše intervencije, bi najbrž še danes plačevali posestniki starih in novih hiš to davščino, ki je znašala do 50% nad zlato pariteto. S tem bi bili prizadeti zlasti posestniki novih hiš in marsikdo bi bil opustil misel zidati lastno hišo, če bi bila s to davščino tako visoko obremenjena. Če je pozneje prišla zakonita določba, da se na nove hiše ne sme nalagati nobena avtonomna doklada, je dala povod edino naša intervencija radi davščine nad zlato pariteto.

Večkrat se je že hotela vpeljati ponovna zaščita najemnikov in to za stare in nove hiše, a vselej smo jo odbili z uspehom. Ko se je od 1. aprila 1936. hotelo za vzdrževanje osnovnih šol na novo obremeniti vse mestne občine, se je edino naš predsednik zavzel, da se to prepreči, kar mu je končno popolnoma uspelo. Nihče drug se za to ni brigal.

Ne bomo navajali osebnih intervencij našega društva in predsednika pri raznih oblastvih, zlasti davčnih, brezplačno napravo neštetihi prošnji in pritožbi, med njimi tudi precej onim, ki nam sedaj najbolj nasprotujejo. Nešteto je naših članov, ki prihajajo v pisarno in se čudijo, da moremo izvršiti vse to delo ter kolikor je mogoče vsakemu postrežemo. Koliko smo popravili davčnih pomot in intervenirali, da so se pomote popravile, oziroma dala potrebna pojasnila, ki jih posestnik sam ni mogel jasno dobiti.

Mislimo, da ni posestnika, ki bi nam končno ne priznal našega dela, naša velika napaka obstoja samo v tem, da nismo one, ki so trdili, da nismo za posestnike novih hiš ničesar napravili, klicali na odgovor. Sedaj bomo to v vsakem primeru napravili in upamo, da se bodo vsi kritiki kmalu streznili. Kdor še sedaj ne vidi potrebe skupne organizacije, mu ne moremo pomagati, saj bo s tem škodoval vsem posestnikom in tudi sam sebi.

**Prvo društvo hišnih posestnikov
v Ljubljani.**

Nov hišni red

je izdalo Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani. Dobi se v društveni pisarni v

Salendrovi ulici št. 6. Važno je, da si ga preskrbi vsak hišni posestnik!

Poziv

k vlaganju davčnih napovedi pridobnine, posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II, samskega davka, splošnega in skupnega davka na poslovni promet in luksuznega davka pavšalcev za davčno leto 1937.

I. Napoved za odmero redne pridobnine in posebnega davčnega dodatka po členu 59/II, Zakona o neposrednih davkih.

A) Redna pridobnina.

Vsa podjetja, poslovanja (trgovska, industrijska in obrtna) in vsi samostojni poklici, ki so zavezani pridobnini, so dolžni v svrhu odmere pridobnine za leto 1937. vložiti v roku od 1. januarja do 31. januarja 1937. leta napovedi o čistem dohodku, doseženem v poslovnem, davčnem letu 1937. predidocem letu.

Napoved se mora vložiti za vsak obrt in prav tako za vsako vrsto poslovanja posebej. Na pr., če trgovec vodi svojo trgovino v centrali in filijali, mora vložiti eno napoved za centralo, a drugo za filijalo (podružnico). Ali, če se krojač bavi tudi s prodajanjem gotovih oblačil, tedaj mora vložiti posebej napoved dohodkov od obrta in posebej dohodkov od prodaje gotovih oblačil.

Rudarska podjetja, ki so temu davku zavezana, morajo vložiti posebno napoved za vsak rudnik in posebno za vsak samostojni rov.

Napoved morajo vložiti tudi one osebe, ki so po čl. 46. Zakona oproščene plačevanja tega davka.

Napovedi ni treba vložiti onim davčnim zavezancem, ki plačajo pridobnino po stalni postavki iz čl. 59. Zakona o neposrednih davkih.

Davčna podlaga je: enoletni čisti dohodek podjetja, poslovanja, poslovnice in poklica, dosežen v preteklem poslovnem letu pred davčnim letom.

Čisti dohodek je: brutto — dohodek, zmanjšan za izdatke, ki so potrebni za izvrševanje podjetja, poslovanja ali poklica (čl. 54. Zakona).

Izdatki, ki niso v zvezi s poslovanjem, se od brutto — dohodka ne morejo odbiti (čl. 55. Zakona).

Koristno je za same davčne zavezance, če napovedi priložijo potrebna dokazila, posebno začetni in zaključni inventar, oziroma račun bilance in račun izgube in dobička, korespondenco in podobno, ako vodijo redne trgovske knjige; nadalje potrdila državnih in samoupravnih oblasti, bank in zavodov ter vse drugo, s čimer bi mogli polnoveljavno dokazovati točnost prijavljenih podatkov.

Obrtniki naj v napovedi izjavijo, če se morda istočasno ne pečajo tudi s prodajanjem gotovega nakupljenega blaga, če morda uporabljajo stroje na pogon, in koliko pomočnikov zaposlujejo v svoji obrti.

Podjetniki, ki delajo v akordu, morajo to v napovedi navesti.

Po čl. 6. Zakona o samskem davku morajo davčni zavezanci pridobnine navesti v svoji napovedi, če so samski, vdovci brez otrok, oziroma ločeni, in koliko so stari. Družabniki posameznih podjetij, v kolikor so zavezani samskemu davku, morajo v napovedi navesti tudi delež, ki jim v podjetju sodelujejo.

B) Napoved za odmero posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II Zakona o neposrednih davkih.

Vsi davčni zavezanci pridobnine, ki so razen pridobnini zavezani tudi plačanju posebnega davčnega dodatka po čl. 59/II Zakona o neposrednih davkih, morajo v davčni napovedi pridobnine in sicer v posebnih, za to določenih rubrikah, napovedati tudi skupni brutto-promet, opravljen

v poslovnem letu pred davčnim letom.

V smislu omenjenega zakonskega predpisa so zavezani plačanju posebnega davčnega dodatka:

a) ona industrijska podjetja, ki svoje blago prodajajo neposredno potrošnikom preko svojih podružnic, prodajalen in komisijonarskih skladišč, ali pa preko tretjih fizičnih ali pravnih oseb;

b) ona trgovska in obrtna podjetja, ki imajo poleg glavne poslovnice še podružnice (prodajalne) za prodajo blaga neposredno potrošnikom;

c) vsi veliki magazini, t. j. ona podjetja, ki prodajajo neposredno potrošnikom mnogovrstno blago, ki po svoji naravi spada v razne izdelovalne in trgovske panoge.

Vsa ta podjetja so pod navedenimi pogoji zavezana posebnemu davčnemu dodatku, če in kadar njihov celokupni bruto-promet, opravljen v poslovnem letu pred davčnim letom, preseže 1.000.000 Din. Pod celokupnim prometom je treba razumeti ne le promet, opravljen s potrošniki, ampak tudi ves ostali promet, opravljen v tuzemstvu in inozemstvu, in to kakor oni, ki ga je opravilo podjetje samo (centrala), tako tudi oni, opravljen od vseh njegovih podružnic (prodajalnic).

C) Kdor ne vloži napovedi v roku, ki je odrejen v tem pozivu, bo plačal za kaznen 3% odmerjenega osnovnega davka in posebnega davčnega dodatka, a 10%, če napovedi niti na osebni pismeni poziv ne bi vložil v roku osmih dni.

Plačevanje vodarine v Ljubljani

Ko se je skoro pred 50. leti napravil v Ljubljani vodovod, je mestna občina ljubljanska predlagala, da deželni zbor sprejme in odobri poseben zakon, s katerim se mestni občini ljubljanski dovoljuje v pokritje stroškov za napravo vodovoda v mestu Ljubljani in najetega posojila, pobiranje posebne vodovodne naklade. Deželni zakon z dne 4. aprila 1890. deželnega zakonika kos št. IV. ima določilo, da hišni posestniki plačajo mestni občini ljubljanski znesek 5 krajcarjev od vsakega goldinarja najemnine. V členu I. navedenega zakona je določeno, da morajo hišni posestniki plačevati to vodarino, mimo katerih posestev so položene cevi za ljubljanski vodovod. Po tem zakonu je bilo predpisano, da se to vodarino zakonito pobira samo do konca leta 1930. in da tedaj s tem dnem preneha pravica občine pobirati to naklado, ker je bilo takrat za vodovod najeto posojilo že amortizirano.

Da so morali plačevati vodarino v mestu Ljubljani vsi oni posestniki, mimo katerih posestev je bila položena vodovodna cev, je bilo naravno določilo radi tega, ker bi drugače marsikateri posestnik ne bil vpeljal vodovoda v svojo hišo in se še nadalje posluževal takratnih vodnjakov.

Ko so bile v letu 1935. inkorporirane okoliške občine Vič, Moste in Šiška k mestu Ljubljani, se je nepričakovano predpisala sedaj na 8% povišana vodarina tudi vsem onim posestnikom, kateri nimajo še vpeljanega vodovoda, ker jih k tej napravi ni nihče pozval, odnosno jim je bila napolnjava radi prevelikih stroškov nemogoča. Nekateri tudi niso mogli napeljati vodovoda zaradi tega, ker dotično županstvo ni hotelo podpisati z mestno občino potrebne pogodbe. Nihče ne sme trditi, da bi bili ti hišni posestniki poučeni o navedenem določilu in niso niti najmanj slutili, da jih bo zadelo plačilo vodarine, dasiravno vode nimajo napeljane iz mest. vodovoda. Težko in precej neprimerno je zahtevati plačilo za nekaj, česar dotičnik ne uživa, oziroma ne prejema.

Radi tega smo bili prepričani, da občinska uprava ne bo silila dotičnih posestnikov, da bodo morali brezpogojno plačati vodarino. S posebno utemeljeno spomenico smo se dne 8. junija 1936 obrnili na gospoda predsednika mestne občine ljubljanske, da primerno poskrbi, da se hišne posestnike v okoliških občinah, ki nimajo vode iz mestnega vodova, oprosti za nekaj let plačila vodarine in se jim naroči, da vodovod napeljejo v nekaj letih, ker drugače bodo morali plačevati vodarino. Tega pa se ni napravilo, temveč se je vodarina predpisala tudi vsem onim, ki vode ne uživajo in jim tudi še ni bila dana priložnost, da bi se bili poslužili mestnega vodovoda.

Da se zadeva ugodno reši, je naše društvo poslalo posebno deputacijo iz priključenih treh občin k načelniku finančnega odbora pri mestni občini, in načelnik je uvidel upravičenost ugodne rešitve prejšnjega vprašanja in je obljubil podpreti našo prošnjo. Nekateri so vložili posebne pritožbe proti predpisu vodarine, ki pa jih je občinska uprava odklonila. V kolikor so se ti oglasili pri nas, smo jim napravili pritožbo na bansko upravo dravske banovine in po potrebi bomo napravili tudi tožbo na upravno sodišče, da se zadeva končno reši tudi inštančnim putem. Ko je pričela občinska uprava pošiljati opomine za plačilo vodarine skupno za drugo in tretje četrtletje 1936, in začela groziti z rubežnijo; so se zopet zglasili prizadeti posestniki v naši pisarni s prošnjo, da ponovno interveniramo pri predsedniku mestne občine, dasiravno je naš predsednik radi tega vprašanja ponovno interveniral pri raznih merodajnih osebah. Ko so prizadeti posestniki obupno tožili, kako težko jih zadene ta nova občinska obremenitev, je šel naš predsednik k g. predsedniku mestne občine in ga prosil za ugodno rešitev dobro utemeljene naše spomenice glede prizadetih hišnih posestnikov. G. predsednik mestne občine se je pri tem skliceval na zakon, k čemur pa je naš predsednik pripominjal, da je bil navedeni zakon v veljavi samo do konca leta 1930. in še ni pravno rešeno, če obče postoji zakonita določba za pobiranje vodovodne naklade v Ljubljani, še manj pa, da bi se jo smelo pobirati v inkorporiranih občinah od onih posestnikov, ki vodovoda nimajo.

G. predsednik je obljubil zadevo proučiti in se tozadevno razgovarjati s finančnim referentom ter nam dati odgovor tekom 8 dni. Med tem se je zbrala ponovna deputacija iz treh okoliških občin, ki je šla osebno do predsednika mestne občine. Tej ponovni, oziroma, kakor je g. predsednik menil že četrti deputaciji, je mestni predsednik odgovoril, da ne more predlagati odpisa vodarine prizadetih hišnih posestnikov, ker je tako plačilo po zakonu upravičeno. Jasno je, da se je mestni predsednik posvetoval s finančnim referentom. Pač pa je g. predsednik občine deputaciji obljubil, da bo vsak prizadet posestnik lahko plačal predpisano vodarino v mesečnih obrokih in da naj se tozadevno brez posebne prošnje obrne na mestno knjigovodstvo. Naš predsednik pa je dobil od mestnega predsednika pismeno obvestilo, da bo tozadevno sklepal še tehnični oddelek.

Ker je mestni predsednik vprašal našega predsednika za mnenje, da bi se voda v Ljubljani plačevala samo po porabi in ne več po najemninah, se je naš društveni odbor o tej zadevi obširno posvetoval in sklenil občinski upravi priporočiti, da se od 1. aprila 1937 vsa voda v bivši Ljubljani, kakor tudi v inkorporiranih občinah plačuje po faktični uporabi vode. Smatramo, da je ta način plačevanja vode edino pravičen, da se jo plačuje po porabi

tudi v drugih mestih, kakor v Zagrebu v Čelju itd., da je pa cena v vseh mestih mnogo nižja, kakor se je sedaj plačevala voda v Ljubljani, za 1 m³ so plačevali v okoliških občinah poprej 3 Din, sedaj pa stane 1 m³ povsod okrog 4 Din. V odgovoru smo poudarjali, da je 8% vodarina, kakor se pobira v letošnjem letu v Ljubljani, absolutno mnogo previsoka in če bi mestna občina končno ne dovolila plačevanja po porabi vode, je naša najupravičenejša zahteva, da jo mestna uprava določi z odstotkom, ki se je plačeval v prejšnjem letu.

Iz tega naj sprevidijo naši posestniki, da se naše društvo vsestransko zanima za to vprašanje in upamo, da bo vsaj za prihodnje leto dosežen v tem pogledu pravičen uspeh.

Znižanje obrestne mere za posojilo pri Mestni hranilnici ljubljanski

Upravni odbor Mestne hranilnice ljubljanske je na zadnji seji odobril predlagano znižanje obrestne mere, in sicer povprečno za 1%. V bodoče bodo dolžniki Mestne hranilnice pri hipotekarnih posojilih plačevali 7% obresti (doslej 8%), obrestna mera za čiste menične kredite pa se zniža na 8% (doslej 9%). Nadalje je bilo sklenjeno, da se obrestna mera za občinska posojila tujih občin zniža od 8 na 7%, za posojila mestni občini ljubljanski pa od 6 na 5.5%.

K temu znižanju obrestne mere v Mestni hranilnici ljubljanski bi ničesar ne pristavili, če se ne bi bil na zadnjem zborovanju Društva hišnih posestnikov novih hiš njihov predsednik prav brez vsake potrebe obregnil ob našega predsednika, gospoda Freliha, kot bivšega občinskega svetnika. Vsa leta smo poudarjali, da je obrestna mera za posojila previsoka, da jo je treba znižati in smo tozadevno, bodisi po našem društvu, bodisi po naši Glavni zvezi vložili nešteto predlogov in spomenic, v katerih smo utemeljevali potrebo za znižanje obrestne mere. Naš predsednik pa je v Mestni hranilnici stavil več predlogov za tako znižanje in je enkrat dobil tudi večino za tak predlog, katerega izvršitev pa se je na prihodnji seji preložila na poznejši čas, ker Mestna hranilnica baje takrat znižanja še ni prenesla z ozirom na potrebo izvršitve raznih odpisov neizterljivih posojil. Pa tudi v občinskem svetu, je naš predsednik stavil predlog, ki je bil soglasno sprejet za znižanje obrestne mere v Mestni hranilnici. Naravno je, da vsak denarni zavod gleda najprej na vse svoje interesente in da gre na znižanje šele takrat, kadar mu je to mogoče, upoštevajoč pri tem vsestranske okoliščine. Če je tedaj na zadnjem zborovanju novega društva, njegov predsednik s posebnim poudarkom omenjal, da naš predsednik znižanja ni mogel doseči v Mestni hranilnici, ker so bili proti temu zastopniki vlagatelj, je to naravna posledica, da odločujejo tisti, ki imajo večino. Če so vlagatelji branili svojo zahtevo po primernem in svoječasnem obljubljenem obrestovanju, ker bi drugače lahko zahtevali vrnitev njihovega kapitala, je to njihova logična zahteva. V nobenem oziru ne smemo pretiravati, moramo biti povsod nepristranski in pravični, zato ne smemo prezreti tistih težko prizadetih vlagatelj, ki so naložili svoje prihranke v denarne zavode pred preobratom, pa jim končno ni skoraj ničesar ostalo zaradi zamenjave krone v dinarje in zaradi devalvacije dinarja. Vemo, da se nam bo zopet očitalo, da zagovarjamo vlagatelje, a to smo napisali le zaradi pravičnosti, ki bi morala vladati povsod. Pripominjamo še, če bi denarni zavodi ne prišli pod zaščito, bi bili

primorani izterjevati posojila, kar bi pa res pomenilo katastrofo za vse dolžnike. Če se je pa zdaj posrečilo Mestni hranilnici znižati obrestno mero in s tem obenem tudi pridržati večino vlagateljev, bo to v korist tudi dolžnikom. Kdor nepristransko misli, bo temu pritril, nasprotnik pa bo vsemu ugovarjal.

Važna razsodba upravnega sodišča v Celju

z dne 12. oktobra 1936 glede povračila stroškov mariborski mestni občini za napravo hodnikov.

Mariborskim hišnim lastnikom na Aleksandrovi cesti, v Sodni ulici itd. je naložilo mestno poglavarstvo povračilo stroškov za razširjenje hodnikov o priliki regulacije cest in ulic, proti čemer so se prizadeti pritožili na kralj. bansko upravo, proti zavrnitvenim odlokom le-te pa vložili tožbo na upravno sodišče v Celju.

Upravno sodišče je tožbam ugodilo in izpodbijane upravne akte razveljavilo radi nezakonitosti iz naslednjih razlogov:

1. Na bivšem Štajerskem je bil do dne 16. XII. 1931 v veljavi gradbeni red za vojvodino Štajersko od 9. II. 1857, ki je odredil v § 40., da so hišni lastniki dolžni napraviti pred svojimi poslopji (torej ne kakor določa novi gradbeni zakon iz leta 1931. ob svojih posestvih) hodnik v širini 2 metrov, kjer bi pa to ne bilo mogoče, pa v širini, ki se uradoma določi. Seveda je mogoče to določilo le tako razumeti, da je bila največja dopustna širina 2 metra in da se je mogla uradoma določiti le manjša, ne pa večja širina. Zato je mariborski občinski svet v svojih sklepih od 2. XII. 1886 in 1. II. 1910 izrekel, da so hišni lastniki dolžni napraviti hodnike le do povprečne širine 2 metrov. Iz § 41. tega gradbenega reda pa izhaja — in tako je odločilo tudi upravno sodišče na Dunaju v svoji odločbi od 12. XII. 1888, št. 3869, Budwinski 4398 — da se je morala dolžnost hišnega lastnika izreči že v gradbenem dovoljenju za novo zgradbo, nikakor pa ne več naknadno. Po navedenem gradbenem redu je bila občina pristojna, da izda gradbeno dovolilo in izreče v tem dovolilu tudi dolžnost hišnega lastnika za napravo hodnika do širine 2 metrov.

Razumljivo pa je, da so se izdajala vsaj v večjih mestih gradbena dovolila na podlagi načrtov, sklenjenih po občinskih odlokih o napravi novih in regulaciji že obstoječih trgov, cest in ulic. Ti načrti so pa seveda vsebovali najpotrebnejše podatke glede regulacijske črte cest in hodnikov in gradbene črte zgradb in podobno.

Občina je mogla izreči dolžnost hišnih lastnikov za napravo hodnikov le v gradbenem dovolilu in le do širine 2 metrov. Če je tako dolžnost šele pozneje izrekla ali če je odredila širino hodnika preko dveh metrov, je morala te stroške sama prevzeti. Zato je mariborska mestna občina tudi že v svojem že omenjenem sklepu od 2. XII. 1886 izrekla, da prevzame višje stroške občina, če bi se predpisala hišnemu lastniku širina hodnikov preko 2 metrov.

II. Po gradbenem zakonu od 7. VI. 1931, ki je stopil v veljavo dne 16. XII. 1931, pa morajo mesta in trgi imeti regulacijski načrt, uredbo o njega izvajanju in gradbeni pravilnik. Regulacijski načrt in uredba o izvajanju regulacijskega načrta morajo med drugim imeti podrobna določila o cestah, ulicah in hodnikih. Za izdajo teh ureditvenih osnov je predpisan na-

tančen postopek pri občini, odločba občinskega odbora pa se mora končno predložiti ministrstvu za gradbe v odobritev. Na podlagi pristojno odobrenih načrtov napravlja občina v smislu § 122. gradbenega zakona kolovoze in hodnike. V smislu § 123 tega zakona pa morajo lastniki posestev povrniti občini dejanske stroške za napravo hodnika ob svojih posestvih v ulicah, določenih z regulacijskim načrtom.

III. V predloženem primeru se je izvršila razširjava hodnikov šele po 16. decembru 1931, torej potem, ko je stopil novi gradbeni zakon v veljavo. Morala bi se torej uporabljati določila tega zakona, kar se pa ni zgodilo. Postopek pri občini, ki je v §§ 8. in 9. gradbenega zakona predpisan za izdajo regulacijskega načrta in uredbe o njega izvajanju, se sploh ni izvedel. Te ureditvene osnove torej v smislu § 10. gradbenega zakona tudi od pristojnega oblastva, t. j. od ministra za gradbe niso mogle biti odobrene. Mestna občina sicer trdi, da je bil regulacijski načrt za Aleksandrovo cesto in Sodno ulico odobren od ministra za gradbe z odlokom od 16. XII. 1931, št. 39.729. To pa v smislu gradbenih predpisov sploh ni bilo mogoče. Po gradbenem redu za vojvodino Štajersko od 9. II. 1857 taka odobritev vobče ni bila potrebna, po novem gradbenem zakonu pa ni mogla biti dana, ker se ni vršil postopek po §§ 8. in 9. tega zakona. Navedeni regulacijski načrt za Aleksandrovo cesto in Sodno ulico je bil od ministra za gradbe odobren le v smislu čl. 18. Uredbe o kaldermini, kakor iz dotičnega odloka točno izhaja.

IV. Treba je še preiskati, če ne obstajajo v gradbenem zakonu od 7. VI. 1931 kake prehodne določbe. Po § 7. je res odredeno, da morajo mesta in trgi, ki imajo regulacijski načrt, tega prilagoditi temu zakonu in ga predložiti z uredbo in gradbenim pravilnikom vred v revizijo in odobritev pristojnemu oblastvu (§ 10.) najdalje v dveh letih po izteku rokov iz § 3. tega zakona.

Iz tega določila bi izhajalo, da smejo taka mesta in taki trgi do prilagoditve uporabljati še stari regulacijski načrt. Mestna občina mariborska sicer trdi, da je tak regulacijski načrt za Aleksandrovo cesto in Sodno ulico imela. Ta trditev pa ne odgovarja dejstvu. Iz listin, katere je mestna občina mariborska predložila podpisnemu sodišču, izhaja v tem oziru naslednje: Mestni svet mariborski je v svoji seji dne 30. XII. 1929 izdal sklep, da se spremeni sklep mestnega občinskega sveta od 2. XII. 1886 glede širine hodnikov tako, da je dolžan vsak hišni posestnik napraviti hodnik do širine 3 metrov in da prevzame stroške za napravo hodnikov preko te širine, mestna občina mariborska sama, da pa ne velja ta dolžnost hišnih lastnikov samo za primer nove gradnje, temveč tudi za primer regulacije cest in ulic, pri čemer bi se obstoječi hodniki razširili.

Kakor je pa zgoraj pod I. razloženo, je ta sklep nezakonit, ker gre preko okvira, dovoljenega z gradbenim redom za Štajersko od 9. II. 1857.

Z rešenjem ministrstva financ od 27. VIII. 1931 je bilo dovoljeno tlakovanje raznih ulic, ki vodijo k carinarnici in med temi tudi Aleksandrove ceste in Sodne ulice, nakar je mestni gradbeni urad izdelal načrte in proračune za tlakovanje in je bil ves elaborat predložen v odobritev finančnemu in gradbenemu ministrstvu.

Mestni občinski svet je v svoji seji dne 19. XI. 1931 sklenil, da se izvrši tlakovanje Aleksandrove ceste in Sodne ulice po uredbi o kaldermini in po predloženih načrtih.

Z odlokom od 16. XII. 1931, št. 39.729 je minister za gradbe v smislu čl. 18. uredbe o kaldermini predlog o tlakovanju predmetnih ulic odobril.

V navedenih listinah sploh ni govora o napravi ali razširjenju hodnikov. Radi tega pa, ker so v navedenih načrtih za tlakovanje teh ulic označeni tudi hodniki, se pa še ne more reči, da bi bila mestna občina mariborska s tem izdala regulacijski načrt glede teh hodnikov, saj se o regulacijskem načrtu ni sklepalo in tudi razglašen tak sklep ni bil. Sicer pa mestna občina mariborska sploh ni imela namena, da bi naložila hišnim lastnikom stroške za razširjene hodnike.

Iz predloženih listin namreč izhaja, da se je občina tudi glede hodnikov obrnila na ministrstvo financ, da bi se ti stroški plačali iz kalderminskega fonda, kar je pa to ministrstvo odklonilo.

Šele na to je mestni svet na svoji seji dne 25. V. 1934 sklenil, da se naprava novih in popravilo starih hodnikov ob Aleksandrovi cesti odobri po uradnem predlogu in da so hišni lastniki obvezani, napraviti hodnik v širini 4 metrov. Glede Sodne ulice pa takega sklepa ni.

Iz vsega navedenega torej izhaja, da mestna občina glede navedenih ulic ob času, ko je stopil novi gradbeni zakon v veljavo, ni imela regulacijskega načrta, ki bi bil od mestnega občinskega sveta pravilno sklenjen in razglašen. Občina bi bila torej moralna postopati po določenih novega gradbenega zakona, kar pa ni storila.

V. Končno je treba še preiskati, kakšen pomen ima pravilnik o napravi in vzdrževanju hodnikov v območju mestne občine mariborske od 3. V. 1935, ki ga je mestni svet mariborski sklenil v svoji seji dne 16. IV. 1935 na podlagi § 134. grad. zakona in ki ga je ban v smislu tega paragrafa dne 3. VIII. 1935 odobril. Ta pravilnik ne odgovarja zakonu.

Gradbeni zakon ima 3 dele: 1. del za mesta in trge; 2. del za vasi in 3. del za industrijska in rudarska naselja, kopališča in zdravilišča, za klimatske in turistične kraje. Maribor je mesto in spada torej pod predpise 1. dela gradbenega zakona. S tem, da je bilo mesto Maribor sprejeto v seznam klimatskih in turističnih krajev po § 9. zakona o davčnih in taksnih ugodnostih za hotelske industrije od 7. VII. 1930, nikakor ni rečeno, da bi v gradbenem oziru spadalo tudi pod 3. del gradbenega zakona. Saj je ta mišljen le tako, da naj veljajo v glavnem tudi za take kraje določila 1. dela gradbenega zakona, za kraje, ki so mesta in trgi pa veljajo itak določila 1. dela tega zakona. Pravilnike za mesto Maribor je torej mogoče izdajati le na podlagi 1. dela gradbenega zakona. Sicer pa radi hodnikov ta pravilnik ni bil potreben, saj se morejo izdajati odločbe za povračilo stroškov za napravo hodnikov na podlagi regulacijskega načrta in uredbe o njega izvajanju, ki sta pa tudi v zakonu izrecno predpisane. Sicer bi se mogel izdati tudi pravilnik, ki bi na podlagi regulacijskega načrta in uredbe o njega izvajanju to povračilo stroškov podrobneje obravnaval, neobhodno potrebno pa to ni.

Sicer bi se pa tudi pravilnik na podlagi § 134. gradbenega zakona za tam navedene kraje (torej ne za mesta) mogel izdati šele na temelju v § 132. tega zakona tudi za take kraje predpisanega regulacijskega načrta in uredbe o njegovem izvajanju. Mariborska občina torej za svoje odločbe o povračilu stroškov za napravo hodnikov ni imela zakonite podlage, zaradi česar se je moralo tožbi ugoditi, pri čemer se ni treba pečati z nadaljnjimi ugovori stranke v tožbi.